

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง “อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย” โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) อุปลักษณะ มโนทัศน์ วัยรุ่น อารมณ์รัก และเพลงไทยสากล

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.2.1 รวบรวมเพลงไทยสากลที่เผยแพร่ในระหว่างปี 2542 – 2546 จากหนังสือเพลง “The Guitar Year Book” ซึ่งเป็นหนังสือเพลงที่รวบรวมเพลงไทยสากลยอดนิยมในแต่ละปี เป็นจำนวน 5 เล่ม ดังนี้

- ก. The Guitar Year Book 2000 รวมเพลงไทยสากลปี 2542 จำนวน 506 เพลง
- ข. The Guitar Year Book 2001 รวมเพลงไทยสากลปี 2543 จำนวน 458 เพลง
- ค. The Guitar Year Book 2002 รวมเพลงไทยสากลปี 2544 จำนวน 437 เพลง
- ง. The Guitar Year Book 2003 รวมเพลงไทยสากลปี 2545 จำนวน 469 เพลง
- จ. The Guitar Year Book 2004 รวมเพลงไทยสากลปี 2546 จำนวน 469 เพลง

3.2.2 จากหนังสือเพลงดังกล่าว พบเพลงไทยสากลทั้งสิ้นจำนวน 2,339 เพลง โดยในแต่ละปีคัดเลือกเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก มาทำการสุ่มโดยวิธีการจับฉลาก จำนวนปีละ 100 เพลง รวมเป็นเพลงไทยสากลที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 500 เพลง

สำหรับการคัดเลือกว่าเพลงใดเป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรักนั้น จะพิจารณาจากความหมายโดยรวมของเพลง หากมีความหมายเกี่ยวข้องกับอารมณ์รักก็จะคัดเลือกมาเป็นเพลงไทยสากลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และเกณฑ์ในการพิจารณาว่าเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์รัก จะพิจารณาตามความหมายที่ นววรรณ พันธุเมธา (2544, น. 71) กล่าวไว้ดังนี้

รัก หมายถึง มีใจผูกพันด้วยความชอบอย่างยิ่งเช่น รักน้อง รักทุนหวัททุนเกล้า รักสุดสวาทชาติใจ รักอย่างสุดซึ้ง รักอย่างสุดดีมี

ชอบ หมายถึง 1. รู้สึกดีต่อผู้นั้นหรือสิ่งนั้นหรือมีความสุขที่จะได้ทำเช่นนั้น เช่น ชอบคนไทย ชอบแมว ชอบเที่ยว

2. รักใคร่ เช่น หนุ่มสาวชอบกัน

3. มักจะ เช่น ฝนมักจะตกตอนบ่าย

รักใคร่, พิศवास หมายถึง (ปาก) รักบุคคล เช่น เขานิสมัยดี เพื่อนฝูงรักใคร่, ไม่ได้พิศवासเธอหนักหนา

พิสมัย หมายถึง รักเพศตรงข้าม มีจิตพิสมัยสาวน้อย, และ หมายถึง ชอบ เช่น พิสมัยกลิ้งกลิ้งทุเรียน

ในการคัดเลือกข้อมูลเพลงรักนั้น จะเลือกเพลงนั้นๆ เมื่อพบการปรากฏของคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความรัก เช่น คำว่า “รัก”, “ใจ”, “ชอบ” เป็นต้น ถ้าหากว่าไม่พบคำเหล่านี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาจากความหมายของบริบทที่ปรากฏในเนื้อเพลง หากพบว่าเพลงนั้นๆ มีความหมายเกี่ยวข้องถึงอารมณ์รัก ในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์รัก ผู้วิจัยจึงจะจัดว่าเพลงดังกล่าวเป็นเพลงรักและนำเพลงดังกล่าวมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาต่อไป

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 เก็บข้อมูลรูปภาพที่เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักที่พบในเพลงไทยสากลที่คัดเลือกแล้วในข้อ 3.2.2 โดยผู้วิจัยจะพิจารณาว่ารูปภาพใดเป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รัก จากการที่รูปภาพเหล่านั้นมีความหมายประจำคำอยู่ในวงความหมายอื่นๆ ที่ไม่ใช่วงความหมายของอารมณ์รัก แต่ถูกนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

ตัวอย่างเช่น

- “เมื่อความรักนั้นเป็นแค่ต้นไม้ มันจะยืนยงสักเท่าไร” (จะรักให้ดีที่สุด/ ตอง ภัครมัย)

จากตัวอย่างนี้ “ต้นไม้” เป็นคำที่ใช้เรียกพืชโดยรวม จัดอยู่ในวงความหมายของพืช แต่ในที่นี้ คำว่า ต้นไม้ ถูกนำมากล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก ดังนั้น จัดว่าเป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รัก เป็นต้น

3.3.2 จำแนกประเภทของอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักที่ปรากฏในเพลงไทยสากลโดยพิจารณาจากความหมายประจำรูปและความหมายในปริบทที่เป็นอุปลักษณ์

3.3.3 อธิบายความหมายของอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักที่ปรากฏ และอธิบายถึงการนำรูปภาพดังกล่าวมาใช้เป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล โดยอธิบายความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และคลังคำ (นววรรณ พันธุเมธา, 2544) รวมทั้งใช้การอธิบายของผู้วิจัยซึ่งเป็นเจ้าของภาษาประกอบด้วย รวมถึงจัดกลุ่มรูปภาพตามองค์ประกอบของอารมณ์รักทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ผู้มีอารมณ์รัก 2. สภาพของอารมณ์รัก 3. อาการของอารมณ์รัก และ 4. ผลของอารมณ์รัก (ดูรายละเอียดในบทที่ 2)

ตัวอย่างเช่น

- “หากทางนี้มีเราเดินกันไปเป็นตัวเอกในนิยาย” (เส้นทางนี้ / วรรณนา วีรยวรรณ)

คำว่า ตัวเอก หมายถึง ผู้มีบทบาทเด่นในเรื่องละคร เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 453) เป็นคำที่หมายถึงผู้แสดงละคร จัดอยู่ในวงความหมายการแสดง

เมื่อนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รัก ในที่นี้ คำว่า ตัวเอก หมายถึง คู่รักที่ประกอบด้วยฝ่ายชายและฝ่ายหญิง คือเป็นบุคคลที่มีอารมณ์รัก ดังนั้น ในการจัดกลุ่มตามองค์ประกอบของอารมณ์รัก คำว่า ตัวเอก จึงจัดอยู่ในกลุ่มของผู้มีอารมณ์รัก

3.3.4 วิเคราะห์ทัศนคติจากรูปภาพที่ใช้เป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลที่ปรากฏตามความสัมพันธ์ของการถ่ายทอดใจความหมายทั้ง 2 ประเภท คือ ความสัมพันธ์แบบภวสัมพันธ์ (Ontological correspondence) และความสัมพันธ์แบบญาณสัมพันธ์ (Epistemic correspondence)

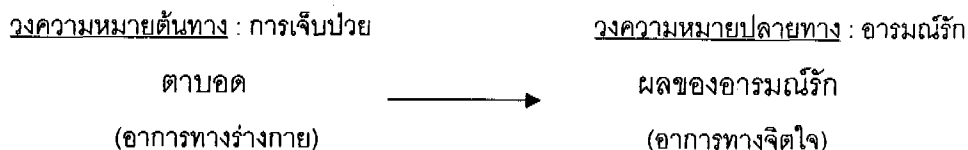
ตัวอย่างเช่น

- “หากรักนั้นทำให้ตาบอด ทำให้ใจเจ็บ ฉะนั้นคงต้องยอมให้มันเป็นไป”

(NANA/ มังกี แอ็ค)

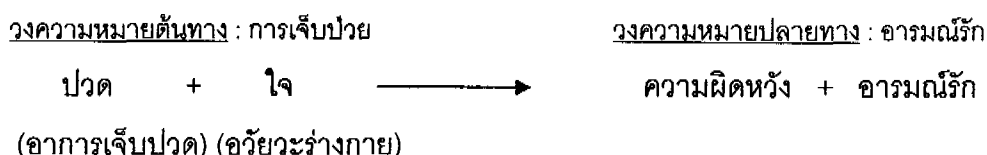
จากตัวอย่างนี้ คำว่า ตาบอด หมายถึง ตามืด, ตามองไม่เห็น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 455) จัดอยู่ในวงความหมายของการเจ็บป่วย เมื่อนำมาใช้เป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รัก

คำว่า ตาบอด ในที่นี้หมายถึง อาการที่เป็นผลของอารมณ์รัก คือ การไม่ยอมรับรู้ถึงความถูกต้องใดๆ ไม่สนใจสิ่งต่างๆ รอบข้าง มีการถ่ายโยงความหมายจากการเจ็บป่วยไปเป็นผลของอารมณ์รัก นั่นคือ จากสถานะของสิ่งหนึ่งกลายเป็นสถานะของอีกสิ่งหนึ่ง ดังนั้นจึงจัดเป็นความสัมพันธ์แบบ ภาวสัมพันธ์ (Ontological correspondence)



- “บังอาจไปรักคนอย่างเธอ ก็เหมาะสมแล้วที่ปวดใจ” (บังอาจรักเธอ/ ลาบานูน)

จากตัวอย่างนี้ คำว่า ปวด หมายถึง รู้สึกเจ็บตื้อเนื่องอยู่ในร่างกาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 680) เป็นอาการผิดปกติของร่างกาย จัดอยู่ในวงความหมายของการเจ็บป่วย เมื่อนำมาใช้เป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รัก ในที่นี้ คำว่า ปวด ซึ่งเป็นอาการเจ็บของร่างกาย มีความสัมพันธ์กับอวัยวะร่างกาย คือ ใจ คำว่า ปวดใจ จึงหมายความว่า อาการเจ็บปวดในจิตใจที่เป็นผลมาจากอารมณ์รัก มีการถ่ายโยงความหมายจากอาการเจ็บป่วยที่เกิดกับอวัยวะร่างกาย ไปยังการเจ็บปวดทางจิตใจซึ่งเป็นผลของอารมณ์รักที่ผิดหวัง นั่นคือ มีการถ่ายโยงความหมายจากรูปภาษาในวงความหมายต้นทางซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันก่อนที่จะมีการถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทาง ดังนั้นจึงจัดเป็นความสัมพันธ์แบบ ญาณสัมพันธ์ (Epistemic correspondence)



3.4 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลของการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป